

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ**

**МАТЕРІАЛИ
XXIV МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ФОРУМУ**

4-6 жовтня 2023 року

Львів 2023

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Володимир СНІТИНСЬКИЙ – в.о. ректора Львівського НУП, голова

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ:

- І. ФЕДІВ* – перший проректор Львівського НУП;
- Б. ГУЛЬКО* – проректор з наукової роботи Львівського НУП;
- К. КОВАЛЬЧИК* – ректор Природничого університету в Любліні (Польща);
- Х. БЕЛОЄВ* – ректор Русенського університету «Ангел Кинчев» (Болгарія);
- І. ЖУХОВСЬКИЙ* – ректор Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)
- А. БОРУСЕВИЧ* – проректор з навчальної роботи Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)
- А. ЦЕЛМС* – професор, декан екологічно-будівельного факультету Латвійського університету природничих наук і технологій;
- Е. ВОЛЯНІН-ЯРОШ* – заступник директора Інституту економіки і управління Державного техніко-економічного університету в Ярославі (Польща);
- Е. ШИМАНСЬКА* – професор Варшавського університету природничих наук (Польща);
- Г. СЛЮСАЖ* – професор Жешувського університету (Польща);
- Г. ЛПІНСЬКА* – заступник декана факультету агробіоінженерії Люблінського природничого університету (Польща);
- А. НОВАЦЬКА* – проректор з науки та розвитку Мазовецького державного університету в Плоцьку (Польща);
- А. ТРЕТЯК* – член-кореспондент НААН України, професор Білоцерківського НАУ;
- О. ГОРАШ* – професор Подільського державного університету;
- Н. СТОЙКО* – головний учений секретар Львівського НУП;
- В. БАЛЬКОВСЬКИЙ* – декан факультету агротехнологій та екології Львівського НУП;
- С. КОВАЛИШИН* – декан факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій Львівського НУП;
- В. КОВАЛІВ* – декан факультету управління, економіки та права Львівського НУП;
- А. МАЗУРАК* – декан факультету будівництва та архітектури Львівського НУП;
- П. КОЛОДІЙ* – декан факультету землевпорядкування та туризму Львівського НУП;
- М. ЛАЗАРЕВА* – завідувач кафедри гуманітарної освіти Львівського НУП;
- Г. ГРЕЩУК* – завідувач кафедри права Львівського НУП;
- Н. ЗЕЛІСКО* – доцент ЛНУП, відповідальний секретар форуму;
- З. РИЖОК* – доцент ЛНУП, голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених університету.

українських земель, вигідно для себе використовувала такі звернення і щедро підтримувала прохачів. Проте право власності ще не означало його реалізацію на місцях. Старшина не могла відкрито користуватися правом на землю, адже адміністративно Гетьманщина залишалася автономною. Окрім того, прості козаки селяни негативно сприймали бажання старшини володіти землею. Адже як результатом Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького стало визнання селянської власності, яка, на відміну від козацької, ґрунтувалася на звичаєвому праві, що робило селян фактично вільними виробниками. А тому зміна старих феодалів на нових (козацьку старшину), відновлення старих поземельних відносин привело до посилення невдоволення селян і козаків політикою гетьмана та старшин, як його представників на місцях.

Розкол у суспільстві та в елітах, зокрема на ґрунті невирішеності проблем, які виникали у Гетьманщині, зокрема у сфері земельних відносин, дедалі більше розростався по мірі того, як гетьман втрачав вплив через стан здоров'я. особливо яскраво він проявився після смерті Б. Хмельницького, що в результаті привело до занепаду Української козацької держави, Руїни та повного розпаду.

Особа Б. Хмельницького височіє в історії України, як приклад людини, яка спромоглася згуртувати навколо ідеї незалежної Української Держави народ і втілити в життя бажання українця бути господарем на своїй землі. Проте половинчастість рішень ватажка, дріб'язковість, переважання бажання особистого збагачення над потребою громади для нової еліти привело до краху самих найкращих намірів.

Бібліографічний список

1. Крип'якевич І. Історія України.; відп. ред.: Ф. Шевченко, Б. Якимович. Львів: Світ, 1990. 520 с.
2. Історія господарства: Україна і світ: підручник / Б.Д. Лановик, З.М. Матисякевич, Р.М. Матейко; за ред. Б.Д. Лановика. Тернопіль: Економічна думка, 1997.479 с.
3. Бурдін М. Ю. Спроби правового регулювання земельних відносин у Гетьманщині часів Хмельниччини та Руїни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер: Юриспруденція*. 2017. Т.1, № 29. С. 7-10.
4. Чуткий А. Аграрний гамбіт Богдана Хмельницького. *Український Тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/ahraryj-hambit-bohdana-khmelnyskoho/>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДАВНІХ МАП У КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Т. Матвійчук, к. соц. н.

Львівський національний університет природокористування

Ancient maps are an important source of obtaining scientific information in conducting regional studies. In some cases, ancient maps may be the only documents containing geographic data about the studied area. Most of the old maps that refer to the settlements and territories of Galychyna region were published outside of Ukraine, and therefore their correct translation and the most accurate interpretation of descriptions and content are important keys to obtaining high-quality research results.

Key words: ancient maps, toponyms, administrative-territorial unit, territorial community, settlement.

Вивчення всього доступного для наукового дослідження переліку документальних картографічних джерел, які стосуються адміністративно-територіальної одиниці, що розташована в певних географічних та кліматичних умовах, дозволяє змодельовати соціально-економічну картину населеного пункту впродовж тривалого часового періоду.

У цій доповіді на прикладі краєзнавчого дослідження села Ямпіль Львівського району Львівської області (колишня назва села – Пруси) поєднано матеріали етнографічних, історичних та соціальних розвідок.

Опрацювання інформації з давніх карт було здійснено з використанням таких методів: аналіз документів, порівняння давніх і сучасних топографічних карт території, переклад іноземних видань. Також було використано історичний метод, зокрема у створенні хронології розвитку та адміністративної належності населеного пункту.

Офіційним документом, на підставі якого було здійснено аналіз давніх карт, що пов'язані зі селом Пруси (сучасна назва – Ямпіль) є Колекція карт та планів, Топографічна карта² Львівського повіту (роки: початок ХХ століття) (рис. 1), що знаходиться в Центральному державному історичному архіві України у м. Львові (ф. 742, оп. 1, пл. К-59, од. зб. 728, 1 арк.).

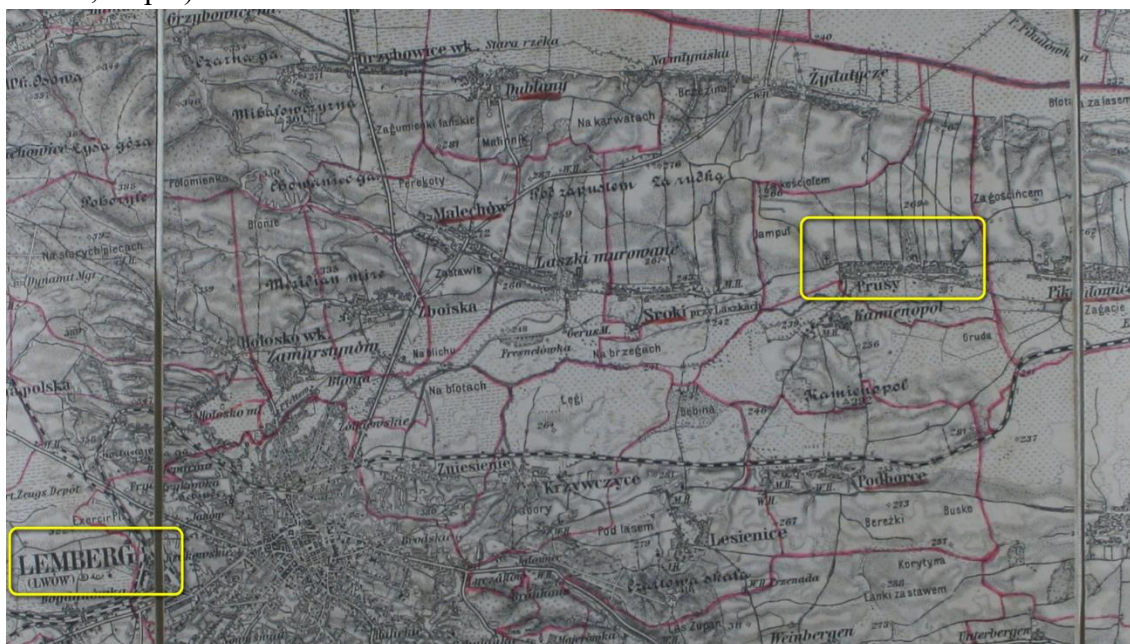

Рис. 1. Фрагменти топографічної карти Львівського повіту, початок ХХ століття

Такий аналіз дозволяє констатувати, що йдеться саме про це село, а не про населені пункти з такою ж чи схожими назвами, що позначені на мапах різних історичних періодів.

На збільшеному фрагменті цієї карти позначено межі адміністративно-територіальної одиниці, топонімічні назви місцевості, а також назви сусідніх населених пунктів. Важливим елементом ідентифікації цієї місцевості є позначення на давніх мапах (рис. 2) міста Львова (використовуються давні іншомовні варіанти назви Львова, а також назви українською мовою: Leopolis, Leopol, Lemberg, Lemburg, Lwow, Lwów, L'vov, Львів).

З огляду на те, що цей аналіз стосується більшою мірою топонімічних, а не хронологічних особливостей у назвах населених пунктів, на рис. 2 та 3 фрагменти давніх карт зображено не в хронологічному порядку, а відповідно до відмінностей у їх написанні.

Дати створення та авторів деяких давніх карт складно ідентифікувати, однак, на наш погляд, дані таких карт можуть братися до уваги в процесі дослідження як додатковий картографічний матеріал до опрацювання.

У процесі опрацювання фрагментів давніх карт було з'ясовано, що деякі з них можуть містити рідкісну інформацію щодо розміщення давніх шляхів, змін ландшафту, придорожніх хрестів, пам'ятних споруд.

2 Колекція карт та планів. Топографічна карта Львівського повіту. Роки : початок ХХ століття. Центральный державный исторический архив Украины, м. Львов, ф. 742, оп. 1, пл. К-59, од. зб. 728. 1 арк.

Рис. 2. Варіанти позначення назви Львів на фрагментах давніх мап

Назва села Пруси на давніх мапах (рис. 3) зустрічається також латинськими літерами в різних варіантах та українсько мовою (Prusy, Pruse, Prussy, Prufsy, Pruffj, Пруси).

Рис. 3. Варіанти позначення назви Пруси на фрагментах давніх мап

Використання цих основних орієнтирів дає змогу накопичувати не лише картографічний матеріал досліджуваної місцевості, а й розширити межі пошуку текстових даних про населені пункти.

Під час хронологічного аналізу давніх мап, на яких позначено населений пункт Пруси, можна простежити зміни, які пов'язані з територіальною й адміністративною належністю як населеного пункту, так і навколишніх земель. Зіставлення особливостей розмежування адміністративно-територіальних одиниць з етапами адміністративних реформ у різні історичні періоди дає підстави для припущення про соціальний та економічний розвиток населених пунктів, довкола яких формувалися територіальні

адміністративні об'єднання.

Бібліографічний список

1. Колекція карт та планів. Топографічна карта Львівського повіту. Роки : початок ХХ століття. Центральний державний історичний архів України, м. Львів, ф. 742, оп. 1, пл. К-59, од. зб. 728, 1 арк.

2. Słownik historyczno-statystyczno-geograficzny królestwa Galicyi. T. 3: Miejscowości lit. N-Z. Siarczyński, Franciszek (1758-1829). [1801-1850]. S. 95.

3. Архівна довідка Державного архіву Львівської області, Львівської обласної державної адміністрації № М - 2492/07-12 від 25.11.2020 р. Про адміністративне підпорядкування села Ямполь (колишня назва Пруси) у різні історичні періоди.

4. Інформаційний електронний ресурс історичних карт. URL: <https://mapire.eu/en/map/europe-18century-firstsurvey/?bbox=2686448.7816043356%2C6422804.197223368%2C2699844.3708113125%2C6426626.048637628&map-list=1&layers=163%2C165&fbclid=IwAR1sRgwufMOmN3C5WJP3hvS53KPhhKwnyFEAapw eaKgAnvWY4cgZ4Y868Io>.

5. Колекція цифрових картографічних матеріалів, що надаються для некомерційного використання. URL: http://igrek.amzp.pl/1763451?fbclid=IwAR0UGLQh_L6SWrm1DfPuHoTQf0nACIjaEVztSAqm9PcvUIWgKaz9esfXPSk.

6. Інформаційний електронний ресурс історичних карт. URL :<https://mapire.eu/en/map/secondsurvey-galicia/?bbox=2689119.392712634%2C6423628.838726455%2C2695817.1873161225%2C6425539.764433585&map-list=1&layers=11&fbclid=IwAR1QaW84TgW4lZAhGzqE8dQ-vO5O5Do3f9Lol5gYIF7hbF82WQrQoUQYC5o>.

7. Інформаційний електронний ресурс історичних карт. URL :<https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey25000/?bbox=2689249.9235526277%2C6423508.891515367%2C2695947.718156116%2C6425419.8172224965&map-list=1&layers=129&fbclid=IwAR1cvDSumCuB6oIaRdA0JVAekaZJa9OleOH6ZVZSnAGELu0g-VVi6BtXGjc>.

8. Інформаційний електронний ресурс історичних карт. URL :<https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey75000/?bbox=2685681.030361409%2C6422698.876331862%2C2699076.6195683856%2C6426520.727746122&map-list=1&layers=43&fbclid=IwAR1QaW84TgW4lZAhGzqE8dQ-vO5O5Do3f9Lol5gYIF7hbF82WQrQoUQYC5o>.

9. Топонімічний довідник для карт та інших видань, для міжнародного використання. Toponymic guidelines for map and other editors, for international use. Ukraine. State Service of Geodesy, Cartography and Cadastre, State Scientific Production Enterprise "Kartographia"/ prepared by Nina Syvak, Valerii Ponomarenko, Olha Khodzinska, Iryna Lakeichuk; scientific consultant Iryna Rudenko Reviewed by Nataliia Kizilowa; translated by Olha Khodzinska Editor Lesia Veklych. Kyiv: Kartographia, 2011. URL: <https://docplayer.net/24267093-Toponymic-guidelines.html>.

10. Електронний ресурс географічних координат. URL: <https://geohack.toolforge.org>.

11. Електронний ресурс проекту «Природа України». URL: <https://river.land.kiev.ua/atlas-rivers.html>.

12. Електронна система пошуку географічних карт. URL: <https://www.google.com.ua/maps/place>.

13. Колекція карт Бернарда Павла Молла. Mollova mapová sbírka. URL: <https://mapy.mzk.cz/>.

14. Адміністративна мапа Галичини URL: <https://nvkarta.com/project/hobby/assets/snippets/follow.php?me=project/hobby/map/topography>

/1943-administratyvna-karta-galychyny/administratyvna-karta-galychyny.

15. Карта України (1916). URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=DEMO&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=map_img&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0014017.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖІ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

*О. Мурахович, викладач вищої категорії
ВСП «Горохівський фаховий коледж ЛНУП»*

The formation of cultural competence of the future specialist in modern higher education is characterized by a number of contradictions between: social requirements for the training of competitive specialists that meet modern demands at the current stage of development of agronomic technologies, and the level of their cultural training; the necessity of forming students' cultural awareness and the limited possibilities of its implementation in higher education institutions; the modernization of the educational process in the conditions of the credit-module system of education and the lack of scientific and methodological justification of the technology for the formation of cultural competence in the process of studying the disciplines of the humanitarian cycle by future agronomists; the orientation of the professional training of future agronomists on the assimilation of only professional knowledge and insufficient motivation for studying the subjects of the cultural cycle.

Therefore, the need to overcome these contradictions is urgent the need for the formation of cultural competence of agronomists in the conditions of a higher educational institution and the insufficient development of the problem in pedagogical theory and practice led to the choice of the topic of the work: "Cultural approach to the professional training of future specialists in the college in the process of teaching humanitarian disciplines".

Ключові слова: cultural approach, professional training, professional education.

Формування глобального ринку праці, єдиного інформаційного простору, активна підготовка України до вступу в ЄС та інтеграційні процеси в економіці висувають особливі вимоги до спеціалістів сільськогосподарської галузі. Окрім стрімкого зростання обсягу і якості професійних знань нині агроном має розвивати нестандартне мислення, комунікативні вміння та навички, здійснювати творчий підхід до розв'язання не лише технологічних, а й соціально-економічних, екологічних, науково-дослідницьких проблем. Радикальне підвищення рівня професіоналізму в поєднанні із загальною культурою передбачає різнобічний особистісний розвиток. Із позицій культурологічного підходу головною метою закладу освіти є створення сприятливих умов для досягнення тими, хто навчається, самототожності через розвиток сутнісних сил і формування особистості в соціокультурному значенні. Виходячи із суті культурологічного підходу, процес навчання і виховання має організовуватися викладачем як органічна частина процесу осмислення реальних об'єктів, своїх дій і себе. Таким чином, саме культурологічний підхід в освіті забезпечує ефективність процесу переведення досягнень культури як суспільного явища в план буття.

Низький рівень духовної культури значної частини молоді, зниження моральних критеріїв особистості, падіння морально-етичних норм соціального середовища викликають нагальну потребу в гуманітаризації освіти. Процеси модернізації суспільства певною мірою зумовлюють зміни світогляду людини, її духовних орієнтирів. Характерними стають тенденції до руйнування людської душі, дисбалансу її складників

**ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ,
ІСТОРИЧНИЙ ТА МОВОЗНАВЧИЙ АСПЕКТИ**

645

<i>І. Баран</i> ЖОВКВА ЯК ТУРИСТИЧНА ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ	645
<i>І. Бегай</i> МИСЛЕНИК ЛУКАШ НОВОМІСЬКИЙ У ТОВАРИСТВІ ВІДОМИХ СУЧАСНИКІВ-ОДНОСЕЛЬЦІВ	647
<i>О. Бовтач</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	649
<i>О. Вісин</i> СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ВИПРОБУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПО- ДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ НА ГАЛИЧИНІ	651
<i>Т. Водославський</i> ГОСПОДАРСЬКІ ПИТАННЯ УКРАЇНЦІВ НА СЕСІЯХ ГАЛИЦЬКОГО КРАЙОВОГО СЕЙМУ (1908–1914 РР.)	654
<i>Л. Даниленко</i> ЗНАЧЕННЯ ПРЕФІКСІВ <i>О-</i> , <i>ОБ-</i> У СЛОВАХ УКРАЇНСЬКОЇ АГРОНОМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ	658
<i>Я. Дума</i> ХРИСТИЯНСЬКІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ	659
<i>М. Клименко</i> НЕВІДОМІ СТОРІНКИ ЖИТТЄВОГО ТА ТВОРЧОГО ШЛЯХУ ПРОФЕСОРА Т. РИЛЬСЬКОГО (15.09.1838-15.08.1924) (ДО 185-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	661
<i>А. Копитко, Д. Наконечний</i> ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У ВЧЕННІ Ф. МОРГУНА	664
<i>А. Куза</i> УКРАЇНСЬКА РЕЛІГІЙНА ФРАЗЕОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНО-ДУХОВНОЇ СПЕЦИФІКИ МОВИ	667
<i>М. Lazareva</i> THE WAR AS AN OBSTACLE FOR THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONCEPTS IN UKRAINE	669
<i>О. Мазена</i> УКРАЇНСЬКА РОДОВІДНА УСТАНОВА ТА ЧАСОПИС «РІД ТА ЗНАМЕНО»	671
<i>Т. Мальченко</i> ВПЛИВ ЗЕМЕЛЬНОГО ПИТАННЯ НА ДОЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ЧАСИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ	673
<i>Т. Матвійчук</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДАВНІХ МАП У КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	675
<i>О. Мурашевич</i> КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГО- ТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖІ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	679
<i>М. Опур, N. Myronenko, S. Panchyshyn</i> CONFUSING SUCH ENGLISH VERBS AS TO COUNT, TO CALCULATE, TO MEASURE, TO GAUGE, TO ESTIMATE, TO EVALUATE, TO ASSESS, TO APPRAISE, TO RATE	681
<i>S. Panchyshyn, N. Myronenko, M. Оpur</i> INTERACTIVE TOOLS TO BOOST ENGLISH VOCABULARY	683
<i>А. Снігур, С. Лозинська</i> ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ ТА ІМПЕРСЬКА СУТНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ «РУССКОГО МИРА»	686
<i>І. Турчин, Н. Гавришків</i> ПЕРЕКЛАД АРХАЇЗМІВ В УКРАЇНСЬКИХ ДУМАХ	688
<i>С. Шафранська М. Грищевич</i> НАУКОВИЙ І ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ПРОФЕСОРА ВИЩОЇ РІЛЬНИЧОЇ ШКОЛИ У ДУБЛЯНАХ ТОМАША РИЛЬСЬКОГО	690
<i>N. Myronenko, M. Оpur, S. Panchyshyn.</i> LANGUAGE BARRIERS AND HOW TO OVERCOME THEM	692
<i>А. Куза</i> СТВОРЕННЯ СПІЛЬНИХ ПРОЄКТІВ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	694

Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму, 4–6 жовтня 2023 р. [Електронний ресурс]. Львів: ЛНУП, 2023. 708 с.

Розглядаються організаційно-економічний механізм розвитку агропромислового комплексу і сільських територій, системи виробництва продукції рослинництва на основі еколого-стабілізуючих заходів, селекція, генетика та захист сільськогосподарських рослин у XXI столітті: реалії, виклики та перспективи, земельні відносини в контексті просторового розвитку територій, техніка та технології агропромислового виробництва, розвиток енергетичних систем в агропромисловому комплексі, архітектурні, конструктивні і технологічні рішення в сільському будівництві, інноваційні технології в освіті, а також гуманітарні дослідження в аграрній сфері (філософський, історичний та мовознавчий аспекти).

Для наукових працівників, фахівців аграрного виробництва, аспірантів, магістрів і студентів аграрних закладів вищої освіти.

Наукове видання

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ:**

**матеріали XXIV Міжнародного
науково-практичного форуму, 4–6 жовтня 2023 року**

Редактори: Н. Скосарьова, Д. Дончак